

Programma 4 Natuur en milieu

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

We werken aan een natuur-, landschaps- en milieubeleid dat bijdraagt aan een veilige en gezonde leefomgeving, aan herstel van de biodiversiteit en aan prachtige Brabantse natuurgebieden en landschappen voor mens, plant en dier.

Natuur en landschap

Een vitale natuur en waardevolle landschappen zijn onmisbare bouwstenen voor het welzijn van mensen en voor de ontwikkeling van Brabant als belangrijke kennis- en innovatieregio. In een aantrekkelijke groene provincie is het immers beter wonen, werken en leven.

We geven als provincie invulling aan de nationale en internationale afspraken die zijn gemaakt over biodiversiteit. Zodat alle bedreigde planten en dieren in Brabant weer een geschikte leefomgeving krijgen. Hiervoor investeren we in een robuust en samenhangend natuurnetwerk. Ook nemen we maatregelen om de externe druk op de natuur te verminderen. Zo verminderen we de uitstoot van ammoniak rondom natuurgebieden. Daarnaast versterken we de kwaliteit van het Brabantse landschap en verankeren we de natuur en het landschap in de samenleving.

Milieu

Schone lucht en geen hinder van geur en geluid horen, naast schoon water en een schone bodem, tot de basis van een gezonde leefomgeving. En van een natuur die rijk is aan planten- en diersoorten. 3,5% van alle schade door ziekte wordt veroorzaakt door een ongezond buitenmilieu. Vervuiling van de lucht levert hier de grootste bijdrage aan. Daarom is het belangrijk om de basiskwaliteit op orde te hebben en om actief te werken aan het verminderen van ervaren overlast.

We zorgen er ook voor dat hergebruik van voormalige en/of gesloten stortplaatsen geen nadelige gevolgen heeft voor de leefomgeving. En wij voeren de nazorg uit voor de gesloten stortplaatsen. De natuurlijke waarde van de diepe ondergrond wordt beschermd en tegelijkertijd onderzoeken wij de benuttingsmogelijkheden voor maatschappelijke opgaven als de energietransitie.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Het instrument vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zetten we in voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving en daarmee aan een goed werk- en woonklimaat. We werken hierbij rechtmatig en volgens de afgesproken kwaliteitsnormen. We werken aan het scheppen van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers, waarbij ruimte geboden wordt aan innovaties en de bureaucratie niet in de weg staat.

Wat willen we bereiken?

Realisatie van een robuust en samenhangend natuurnetwerk

De realisatie van een robuust en samenhangend natuurnetwerk is nodig om de achteruitgang van het areaal aan natuur en haar biodiversiteit te stoppen. Daarom vergroten we natuurgebieden en verbinden we natuurgebieden met elkaar tot het Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Uitbreiding met nieuwe natuur vindt plaats door verwerving van (landbouw)gronden of functiewijziging (grond met particulier beheer). Veelal moeten deze gronden ook worden ingericht zodat de nieuwe natuur zich in de gewenste richting kan ontwikkelen. Daarnaast worden ecologische verbindingszones (EVZ's) aangelegd om natuurgebieden met elkaar te verbinden.

Indicator:

- In 2027 is het robuuste en samenhangende natuurnetwerk gerealiseerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: grondverwerving / functieverandering

Om het hele Natuurnetwerk Brabant (NNB) in 2027 te realiseren, is tijdige beschikbaarheid van gronden cruciaal. Daarom is in het Bestuursakkoord opgenomen om de grondverwerving te versnellen met als doel

om in 2025 alle benodigde gronden beschikbaar te hebben. Daarmee resteert nog twee jaar om de gronden ook in te richten. De planning is nu als volgt:

Indicator	Opgave 2012 t/m 2027	2019	2020	2021	2022	2023	2024 t/m 2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)	9.600	4.000	4.700	5.400	6.500	7.600	9.600

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: inrichting

Nadat de benodigde gronden zijn verworven of van functie zijn veranderd, moeten de gronden veelal nog worden ingericht. In het Bestuursakkoord is opgenomen om van de resterende inrichtingsopgave van ca. 9.000 ha ruim de helft in deze bestuursperiode in uitvoering te nemen. De verwachting is dat in deze bestuursperiode 4.500 ha ook daadwerkelijk is gerealiseerd. De planning is nu als volgt:

Indicator	Opgave 2012 t/m 2027	2019	2020	2021	2022	2023	2024 t/m 2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)		15.200	5.500	6.000	7.000	8.500	10.000

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Realisatie ecologische verbindingzones

Een essentieel onderdeel van een robuust en samenhangend natuurnetwerk zijn de ecologische verbindingzones (EVZ). Deze groene verbindingen tussen natuurgebieden zorgen ervoor dat dieren en planten niet geïsoleerd raken en een aaneengesloten natuurgebied ontstaat. Omdat de realisatie van de EVZ's achterblijft, is in het Bestuursakkoord opgenomen om de opgave te versnellen en ca. 200 ha aan EVZ's per jaar aan te leggen. De planning is daarmee als volgt:

Indicator	Opgave 2012 t/m 2027	2019	2020	2021	2022	2023	2024 t/m 2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)		1.775	150	350	550	750	950

Voor het realiseren van het NNB en de EVZ's is het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) ingesteld. Het GOB financiert initiatiefnemers die het NNB en de EVZ's aanleggen. Daarnaast stimuleert het GOB nieuwe initiatieven om tot natuurontwikkeling te komen. De realisatie van het NNB en de EVZ's wordt zoveel mogelijk gecombineerd met de realisatie van water- landbouw-, en energiedoelen.

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Beheer van het Natuurnetwerk Brabant

De grondeigenaren zijn verantwoordelijk voor het beheer van het NNB. Dit zijn met name Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, gemeenten en landgoedeigenaren. Ook komen er steeds meer particulieren die natuur gaan beheren. De provincie subsidieert het natuur- en landschapsbeheer van het NNB op basis van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Beheerde ha via de Subsidiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel natuurbeheer (cumulatief)	83.200	84.300	85.300	86.300

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Herstel van de biodiversiteit

Het gaat nog steeds niet goed met de Brabantse natuur. De biodiversiteit in de natuurgebieden is de afgelopen decennia afgenomen en stabiliseert zich op een te laag niveau. Dit komt doordat onze natuurgebieden te lijden hebben onder verdroging, vermessing, verzuring en versnippering. Daarom is het nodig om maatregelen te nemen die zorgen voor behoud en herstel van de biodiversiteit. We gaan ondermeer investeren in de omvorming van bestaande bossen en de aanleg van nieuwe bossen. In het agrarisch gebied neemt de biodiversiteit nog steeds verder af. Daarom stimuleren we boeren om in hun bedrijfsvoering meer rekening te houden met natuur en soorten van het boerenland. Het herstel van de biodiversiteit is in belangrijke mate afhankelijk van het doelbereik van de water- en bodemopgave en de transitie van de landbouw. Om de biodiversiteitsdoelen te realiseren is het dan ook noodzakelijk dat de gestelde doelen in de programma's Water & Bodem (bv. tegengaan van verdroging in natuurgebieden en herstellen van de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater) en Landbouw & Voedsel (bv. afname van de stikstofemissie en stimuleren van natuurinclusieve landbouw) worden behaald. Om de biodiversiteit te herstellen worden herstelmaatregelen in N2000-gebieden en inrichtingsmaatregelen in leefgebieden uitgevoerd, leggen we faunapassages aan, investeren we in agrarisch natuur- en landschapsbeheer, gaan we nieuwe bossen aanleggen en worden bestaande bossen omgevormd. Daarnaast werken we in 2020 verder aan een alternatief systeem voor het Programma Aanpak Stikstof, de transitie van de veehouderij en het terugdringen van de stikstofuitstoot. En zetten we in op soorten- en gebiedsbescherming op basis van de Wet natuurbescherming, faunabeheer en op de verdere ontwikkeling van het beleid rondom invasieve exoten.

Indicatoren:

- **In 2030 is de afname van de biodiversiteit naar een positieve trend omgebogen.**
- **In 2050 hebben alle bedreigde planten en dieren in Brabant weer een geschikte leefomgeving.**

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren herstelmaatregelen in N2000-gebieden

Natura 2000 is het Europese netwerk van beschermde natuurgebieden. Van de 21 Brabantse N2000-gebieden zijn er 14 gevoelig voor stikstof, de zogenaamd. PAS-gebieden. In vooral deze PAS-gebieden worden herstelmaatregelen uitgevoerd. Deze herstelmaatregelen zijn erop gericht om de natuur bestendiger te maken tegen een overbelasting van stikstof.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Aantal uitgevoerde maatregelen (cumulatief)	200	400	pm1	pm1

pm1: afhankelijk van de invulling van de 2e fase PAS-herstelmaatregelen

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Uitvoeren inrichtingsmaatregelen in leefgebieden

Meer dan 1000 plant- en diersoorten in Brabant zijn bedreigd in hun voortbestaan omdat hun leefgebied in kwaliteit en omvang achteruit is gegaan. Daarom neemt de provincie voor het behoud en herstel van de biodiversiteit maatregelen in de leefgebieden van deze bedreigde soorten.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Gerealiseerde ha (cumulatief)	1.000	2.000	3.000	4.000

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Per 1 januari 2016 is het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) ingevoerd. De kern hiervan is een leefgebiedenbenadering voor (dier)soorten van internationaal belang op basis van een collectieve, gebiedsgerichte aanpak. De beheeractiviteiten worden uitgevoerd in een agrarisch leefgebied. In Noord-Brabant voeren 4 agrarische collectieven het ANLb uit.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Beheerde ha via de Subsiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel agrarisch natuurbeheer (cumulatief)	3.740	3.674	3.082	3.082

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Bosuitbreiding en bosomvorming

Als provincie willen we een bijdrage leveren aan de klimaatopgave door meer bossen aan te leggen en de bestaande bossen op de droge zandgronden om te vormen naar meer gevarieerde bossen. Met een grotere oppervlakte bos en meer gevarieerdere bossen zorgen we voor meer binding van CO₂, versterken we de bosbiodiversiteit, gaan we verdroging tegen en ontstaan meer mogelijkheden voor houtproductie. Bovendien zijn gevarieerde bossen veel beter opgewassen tegen de klimaatverandering met minder risico op grootschalige sterfte door plaaginsecten en uitslaande bosbranden.

De ambitie is om tot 2030 het bosgebied in Brabant te laten groeien met ca. 13.000 ha. In het Bestuursakkoord is opgenomen om in deze bestuursperiode een begin te maken met de aanplant van tenminste 2.500 ha bos. De verwachting is dat hiervan in deze bestuursperiode 1.000 ha ook daadwerkelijk gereed is. Daarnaast is de ambitie om in 2030 een groot deel van de Brabantse bossen op de droge zandgronden te hebben omgevormd.

Indicator	2020	2021	2022	2023
In uitvoering genomen ha bosuitbreiding (cumulatief)	0	500	1.500	2.500

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Versterking van de kwaliteit van het Brabantse landschap

Het Brabantse landschap is aantrekkelijk om te wonen, te werken en te recreëren en biedt ruimte voor verscheidenheid aan planten en diersoorten. De identiteit en verscheidenheid van het Brabantse landschap wordt gewaardeerd door de Brabanders en bezoekers van onze provincie. Dat is een belangrijk factor zowel voor burgers om in Brabant te komen wonen als voor bedrijven om zich in Brabant te vestigen. De provincie investeert in het landschap om de karakteristieke Brabantse landschappen te behouden en te versterken.

Indicatoren:

- In 2030 zijn de waardevolle cultuurhistorische landschappen in Brabant behouden en waar mogelijk versterkt.
- In 2050 staat Brabant met zijn TOP-landschap van oude en nieuwe landschappen in de top 5 van Europa.

Wat gaan we daarvoor doen?

Maatregelen die de karakteristieke Brabantse landschappen versterken

Om de karakteristieke Brabantse landschappen te behouden en te versterken, stimuleren we Brabantse organisaties, ondernemers en particulieren om concrete maatregelen te nemen. Dit doen we middels de Subsidierегeling Landschappen van Allure, het Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten en de

subsidieregeling voor de aanleg van landschapselementen en het herstel van cultuurhistorische landschapselementen.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Gerealiseerde ha via de subsidieregeling Groen Blauw Stimuleringskader en de subsidieregeling voor de aanleg van landschapselementen en het herstel van cultuurhistorische landschapselementen	15 ha	15 ha	15 ha	15 ha
Beheerde ha via de subsidieregeling Groen Blauw Stimuleringskader	450 ha	450 ha	450 ha	450 ha

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Verankering van de natuur in de samenleving

We werken aan slimme verbindingen van natuur en landschap met de Brabantse samenleving en economie. Daarbij zetten we erop in dat burgers bewust zijn van het belang van natuur en landschap en daar zelf aan bijdragen. En dat ondernemers hun economische activiteiten laten plaatsvinden binnen de randvoorwaarden van natuur.

Indicator:

- In 2022 investeren meer Brabantse burgers en ondernemers in hun groene leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Maatregelen die de verankering van de natuur in de samenleving versterken

We verbinden de natuur en het landschap met de Brabantse samenleving en economie door in te spelen op initiatieven uit de samenleving. Zo investeren we in de kracht van de groene vrijwilligers, in het verbeteren van de toegankelijkheid van natuurgebieden voor mindervaliden, in groene, klimaatbestendige schoolpleinen en in ondernemers die “ondernemen met natuur”.

Prestaties/maatregelen	Indicator	2020	2021	2022	2023
Ondernemers en burgers die investeren in hun groene leefomgeving	Aantal uitgevoerde maatregelen/initiatieven	70	70	50	pm

pm: afhankelijk van de invulling van het natuur- en landschapsbeleid in vervolg op Brabant Uitnodigend Groen

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Milieu. Continue verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van de geluid-, geur- en lichthinder

We werken eraan dat luchtkwaliteit, geluid-, en geur- en lichthinder geen overlast veroorzaken bij mens en dier. De wettelijke milieunormen zorgen voor een bepaalde basiskwaliteit. We voldoen hier minimaal aan. Daarnaast is onze ambitie om de ernst en cumulatie van milieubelasting significant terug te dringen. Dit betekent onder meer dat we in beeld willen krijgen én houden op welke ‘hotspots’ veel klachten voorkomen en waar een stapeling van verschillende belastingen (o.m. geluid, stof, geurhinder) kan leiden tot een lagere leefomgevingskwaliteit. Vervolgstep is om samen met gemeentes en andere partners te onderzoeken hoe we de milieubelasting tot een acceptabel niveau terug kunnen brengen.

Indicator:

- Staat van de luchtkwaliteit (PM10, PM2.5, NO2) en verbetering van de ervaren geur- en andere milieubelasting per vierkante kilometer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Terugdringen ernst en cumulatie van milieubelasting

We onderzoeken in 2020 op welke 'hotspots' veel klachten voorkomen en waar een stapeling van verschillende belastingen (o.m. geluid, stof, geurhinder) kan leiden tot een lagere leefomgevingskwaliteit. Vervolgens zullen we samen met gemeenten en andere partners in gesprek gaan en samen onderzoeken hoe we op deze hotspots de milieubelasting tot een acceptabel niveau terug kunnen brengen.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Verkenning hotspots Brabant	1			

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Kiezen voor schone lucht in provinciale projecten

De provincie participeert in uiteenlopende projecten met effect op de buitenlucht. Ambitie is om te zorgen dat projecten waar wij als provincie in participeren tenminste gelijkblijvende en bij voorkeur positieve effecten hebben op de luchtkwaliteit. In 2020 zullen wij een afwegingskader maken met handvatten hoe wij deze doelstelling willen realiseren.

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Beperken van geluidsoverlast voor Brabanders

Geluidshinder heeft een sterke invloed op de gezondheidsbeleving van Brabanders. Daarom zullen we de komende jaren een provinciale subsidieregeling uitvoeren om bewoners langs provinciale wegen in staat te stellen om hun woningen te voorzien van geluidwerende maatregelen, als zij veel geluid ontvangen vanwege deze wegen. Deze provinciale regeling uit het actieplan geluid 2018-2023 is aanvullend op de wettelijke regeling.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Aantal resterende woningen met een geluidsbelasting > 60 dB met een onbekend binnenniveau of een binnenniveau > 36 dB)	5.400	5.000	4.600	4.200

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Stevige monitoring kwaliteit van de leefomgeving

Binnen de huidige beleidstaken heeft de provincie al opdracht gegeven voor een aantal extra eigen meetstations. Dit betreft meetstations nabij de industrieterreinen Moerdijk en Antwerpen en aanvullende ammoniakmeetpunten vanuit het MAN (Meetpunt Ammoniak Natuurgebieden) bij alle Brabantse natura2000-gebieden. Ook vindt monitoring van de luchtkwaliteit plaats nabij Moerdijk met 26 e-noses en 7 meetstations van Vluchtige Organische Stoffen. Verder wordt in samenwerking met de brede regio rondom Eindhoven gewerkt aan een innovatief netwerk met sensormetingen in Zuid-Oost-Brabant. Doel is om de eventuele pieken in de luchtverontreiniging te signaleren en bewoners te informeren over de (beperkte) extra luchtverontreiniging die de industrieterreinen specifiek voor nabijgelegen kernen veroorzaken. Conform de ambitie uit het bestuursakkoord zullen we inventariseren waar we meer meetpunten kunnen realiseren in hoog belaste gebieden.

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) leveren een bijdrage aan een gezonde fysieke leefomgeving en daarmee een bijdrage aan een goed werk- en leefklimaat.

De uitvoering voor industrie, bouw, natuur, water en bodem wordt gedaan door de omgevingsdiensten. De doelstellingen die betrekking hebben op de opgaven als lucht- en waterkwaliteit, natuurbescherming, vitale bodem worden benoemd in desbetreffende opgaven. Tevens dragen we met VTH bij aan de andere

ontwikkelopgaven van de provincie waar dit te koppelen is aan onze wettelijke taak, zoals een energieneutrale en circulaire samenleving, klimaatakkoord en vitaal platteland. We werken in VTH-risicogericht, we versnellen de duurzaamheid, bevorderen energiebesparing bij industriële bedrijven en moderniseren VTH door toepassing van digitale technieken.

Indicator:

- De uitvoering VTH voldoet aan de beleidskaders uit de opgaven Natuur, Water en Milieu.

Wat gaan we daarvoor doen?

De vergunningverlening, toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit

Jaarlijks wordt voor de uitvoering van het omgevingsrecht een werkprogramma opgesteld en opdracht gegeven aan de drie Brabantse omgevingsdiensten. Het gaat hier om de VTH-taken voor de industrie, bouw, natuur, water en bodem. Er wordt een realistisch en uitvoerbaar werkprogramma opgesteld, waarvoor jaarlijks de beschikbare middelen worden ingezet.

Voor de transitie in de veehouderij draaien 3 aparte trajecten:

- Gebiedsgericht handhaven met de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit, gemeenten en Waterschappen voor de mestfraude.
- Intensivering Toezicht Veehouderijen met 42 gemeenten.
- Transitie veehouderij i.v.m. de Wet natuurbescherming met alle gemeenten.

Voor het toezicht in de Natuurgebieden wordt de intensivering toezicht natuur uitgevoerd met Samen sterk in Brabant en de terreinbeherende organisaties

Prestaties/maatregelen	Indicator	2020	2021	2022	2023
De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit	Er wordt geen gebruik gemaakt van de Wet dwangsom	0	0	0	0
	Er komt geen Lex silencio positivo voor	0	0	0	0
	Beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld – norm 90%	90%	90%	90%	90%
Toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitseisen	Handhavingsbeschikkingen blijven in stand na gerechtelijke toetsing	90%	90%	90%	90%

Gedeputeerde: Grashoff Rik

Beleidskaders

- Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) (Besluit: PS 50/12; Afweegmoment: 2022)
- Beleidsactualisatie BrUG (Besluit: PS 77/17)
- Groen Ontwikkelfonds Brabant BV (Besluit: PS 42/13; Afweegmoment: 2027)
- Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 (Besluit: 78/15; Afweegmoment: 2021)
- Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (Besluit: 49/13)
- Instrumenteel kader VTH 2018

Verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen
- Groen Ontwikkelfonds Brabant BV
- Omgevingsdienst Brabant Noord
- Omgevingsdienst Midden-en West-Brabant

- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

Vooraf de volgende ontwikkelingen zijn van invloed op het bereiken van de doelstellingen:

- De Raad van State heeft op 29 mei 2019 uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS): het PAS mag niet als basis voor toestemming (vergunningen) voor activiteiten worden gebruikt. Het PAS is onvoldoende onderbouwd om vergunningen voor nieuwe activiteiten met stikstofeffecten op N2000-gebieden te verstrekken. Deze uitspraak heeft grote invloed op de vergunningverlening.
- De (fysieke) basis van de bodem, het water en de lucht is (nog) niet op orde, de belasting van de natuur door stikstof, fosfaat en bestrijdingsmiddelen is (nog) te hoog en de verbetering van de waterkwaliteit- en kwantiteit blijft (vooralsnog) achter op de planning. Hierdoor staat het bereiken van de biodiversiteitsdoelen sterk onder druk.
- Er zijn nu nog onvoldoende partijen die initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant en de ecologische verbindingzones.
- De arbeidsmarkt is erg krap. Hierdoor komen de omgevingsdiensten aan onvoldoende geschikt personeel.

Nadere informatie over financiële risico's en risicomanagement staat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat mag het kosten?

04 Natuur en milieu							
Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
<u>Lasten</u>							
Programmalasten		183.973	128.851	105.468	118.488	87.066	86.218
Toerekening organisatiekosten		9.620	9.319	8.733	0	0	0
totaal lasten		193.592	138.170	114.201	118.488	87.066	86.218
<u>Baten</u>							
Programmabaten		8.971	11.078	6.461	6.321	6.121	5.996
Baten toerekening organisatiekosten							
totaal baten		8.971	11.078	6.461	6.321	6.121	5.996
Saldo baten en lasten		-184.621	-127.092	-107.740	-112.167	-80.945	-80.222

Lasten

- Voor de uitvoering van de Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3)-bijdrage Natuur zijn in 2020 minder middelen (€ 5,3 mln) geraamd dan in 2019 omdat er in 2020 geen openstelling is voor Natuur.
- Voor de uitvoering van transitie Dienst Landelijk Gebieds-projecten zijn in 2020 minder middelen opgenomen dan in 2019 (€ 0,5 mln). In 2020 worden de projecten die nog lopen financieel afgerond.
- Voor het robuust natuurwerk is in 2020 een € 2,0 mln lagere raming opgenomen omdat een groot aantal subsidies voor herstelmaatregelen in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) al in 2019 zijn verstrekt.

- In 2020 is er een lagere raming opgenomen (€ 0,9 mln) voor Biodiversiteit omdat positieve afwikkelingsverschillen van voorgaande jaren eenmalig ingezet zijn in 2019 voor een hogere openstelling.
- In 2019 was er een hogere raming (€ 2,1 mln) opgenomen voor schoolpleinen en natuurinclusief ondernemen. Hiervoor zijn middelen uit 2020 - 2022 naar voren gehaald en is een bijdrage vanuit de programma's Water en Milieu overgeheveld om in de dekking te voorzien.
- In 2020 zijn nog geen grondaankopen met betrekking tot het Natuurnetwerk Brabant geraamd, omdat de grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) zich moeilijk laten ramen per jaarschijf. Daarom is hiervoor in de begroting geen raming opgenomen. Dit leidt tot een lagere raming in 2020 van € 9,4 mln. Bij de jaarrekening 2019 worden begrotingswijzigingen voorgesteld op basis van de meest recente grondmutaties.
- Voor Milieu is in 2020 een € 2,2 mln lagere raming opgenomen. Voornamelijk vanwege een incidentele verstrekte subsidieverlening aan Ecodorp Boekel in 2019 en het wegvallen van het budget voor het tegengaan van drugsdumpingen.

Baten

- Voor de uitvoering van transitie DLG-projecten zijn in 2020 € 1,0 mln minder baten geraamd dan in 2019. In 2020 worden de transitie DLG-projecten die nog lopen financieel helemaal afgerond.
- In 2020 zijn nog geen grondverkoop met betrekking tot het Natuurnetwerk Brabant geraamd, omdat de grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) zich moeilijk laten ramen per jaarschijf. Daarom is hiervoor in de begroting geen raming opgenomen. Dit leidt tot een € 3,2 mln lagere raming in 2020. Bij de jaarrekening 2019 worden begrotingswijzigingen voorgesteld op basis van de meest recente grondmutaties.
- In 2020 verwachten wij € 0,5 mln minder legesinkomsten op wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)-vergunningen.